

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5956/2023
12.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Милина Марковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Радослав Тадић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1113/22 од 15.12.2022. године, исправљене решењем тог суда Гж 1113/22 од 25.01.2023. године, у седници већа одржаној дана 12.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1113/22 од 15.12.2022. године, исправљена решењем тог суда Гж 1113/22 од 25.01.2023. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужиле и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Убу П 582/21 од 09.12.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженом на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 298.255,00 динара, у року од 15 дана.

Образложење

Пресудом Основног суда у Убу П 582/21 од 09.12.2021. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужени да јој на име стицања без основа исплати износ од 1.270.283,00 динара са законском затезном каматом почев од 23.08.2008. године до исплате, те је тужилца обавезана да туженом надокнади парничне трошкове у износу од 142.325,71 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1113/22 од 15.12.2022. године, исправљеном решењем тог суда Гж 1113/22 од 25.01.2023. године, преиначена је првостепена пресуда тако што је обавезан тужени да тужилци на име стицања без основа исплати износ од 1.270.283,00 динара са законском затезном каматом почев од 23.08.2008. године до исплате, као и да јој надокнади парничне трошкове у износу од 124.375,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Тужени је обавезан да тужилци надокнади трошкове жалбеног поступка у износу од 22.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно утврђеног чињеничног стања.

Тужилја је благовремено поднела одговор на ревизију.

Ревизија је дозвољена по одредби члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), па је Врховни касациони суд испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити је преиначењем првостепене пресуде учињена битна повреда из члана 374. став 1. ЗПП, како се то ревизијом наводи.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја и њена браћа ВВ и ГГ, као деца су законски наследници покојног ДД, који је умро дана 20.07.2008. године. Тужени ББ је рођени брат покојног ДД. ДД је са туженим и његовом породицом живео у истом домаћинству. ДД, као прималац издржавања закључио је дана 19.01.2006. године са унуком туженог малолетним ЂЂ, као даваоцем издржавања, а кога је заступао отац ЕЕ, уговор о доживотном издржавању, чији предмет је више непокретности у КО ..., са преносом права својине након смрти примаоца издржавања. Претежни део непокретности које су биле предмет уговора о доживотном издржавању експроприсан је, ДД је дана 24.06.2008. године пред надлежним управним органом закључио споразум о накнади, па потом 30.06.2008. године пуномоћјем овластио туженог да у његово име и за његов рачун подигне новчана средства по основу накнаде са рачуна „...“, као и да подиже девизну пензију са његовог девизног рачуна и са текућег рачуна код „...“. Овлашћење садржи и право на предузимање свих правних радњи према кориснику експропријације у циљу уплате средстава на рачун ДД, као и према банкама у циљу подизања средстава и предузимања других радњи лично или ангажовањем стручног лица ради исходавања накнаде. Означено је да пуномоћје важи до окончања поступка или опозива. Накнада за експроприсане непокретности уплаћена је на рачун банке након смрти покојног ДД дана 13.08.2008. године, а тужени је потом сукцесивно закључно са 22.08.2008. године са рачуна на основу пуномоћја подигао укупан износ од 3.810.851,90 динара и предао га свом сину, по жељи покојног ДД. Тужилја и њен брат ВВ покренули су против малолетног ЂЂ парницу ради поништаја уговора о доживотном издржавању. Парница је правноснажно окончана одбијањем тужбеног захтева пресудом Основног суда у Убу П 665/15 од 05.01.2016. године.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев налазећи да тужени није без правног основа подигао и задржао новац добијен за експроприсане непокретности покојног ДД. Тужени је на основу специјалног пуномоћја од покојног ДД био овлашћен да предузме све правне и фактичке радње у сврху реализације наплате накнаде по споразуму пред органом управе, а ово пуномоћје није престало смрћу, из разлога што је накнада представљала супститут за непокретности које су биле предмет уговора о доживотном издржавању, на којима је ДД изгубио својину без своје воље, јер су одузете у јавном интересу. Одлуку је заснивао на члану 308. став 1. Закона о облигационим односима, по коме обавеза дужника престаје ако поверилац у споразуму са дужником прими нешто друго, уместо оног што му се дугује, члану 58. Устава Републике Србије, којим је предвиђено да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном

интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду, која не може бити нижа од тржишне, те члану 94. став 3. Закона о облигационим односима, по коме пуномоћје престаје смрћу лица које га је издало, осим ако пуномоћје важи и за случај смрти даваоца, било по његовој вољи, било с обзиром на природу посла.

Насупрот израженом становишту првостепеног суда, другостепени суд позивом на исте материјалноправне одредбе, те одредбе члана 93. Закона о парничном поступку налази да је пуномоћје у конкретном случају престало смрћу покојног ДД, који је изричито навео да пуномоћје важи до окончања поступка или опозива, те на основу одредби чланова 210. и 214. Закона о облигационим односима туженог обавезује да тужиљи исплати износ у висини 1/3 дела подигнутог новца, у ком делу је она законски наследник покојног ДД.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је неправилно применио материјално право. Правилно је првостепени суд применио одредбу члана 94. став 3 ЗОО, када је закључио да пуномоћје које је дао властодавац ДД није престало моментом његове смрти. То произилази из садржине датог пуномоћја којим је предвиђено да исто важи до окончања поступка експропријације, а што подразумева и наплату новчане накнаде за експроприсану непокретност која је била предмет уговора о доживотном издржавању закљученог између властодавца, као примаоца издржавања и његовог унука, као даваоца издржавања. Тужени је на основу тог пуномоћја, након смрти властодавца, са његовог рачуна код банке подигао износ накнаде за експроприсану непокретност и тај износ предао заступнику – оцу даваоца издржавања. Из тог разлога, на страни туженог нема неоснованог обогаћења у смислу члана 210. став 1. ЗОО, јер имовина сада покојног ДД није без правног основа прешла у имовину туженог. Предмет уговора о доживотном издржавању биле су непокретности које су експроприсане за живота примаоца издржавања. Уговор о доживотном издржавању је пуноважан правни посао, с обзиром да је правноснажном пресудом одбијен тужбени захтев за утврђење његове ништавости. Обавезе даваоца издржавања су извршаване до смрти примаоца издржавања, с обзиром да није тражен раскид тог уговора. Експропријацијом непокретности престала је обавеза примаоца издржавања да се након његове смрти на даваоца издржавања пренесе право својине на тим непокретностима. Према члану 354. став 1. ЗОО обавеза престаје кад њено испуњење постане немогуће услед околности због којих дужник не одговара. У овом случају се то управо десило, јер се експропријација врши у јавном интересу и независно од воље власника. Међутим, одредбом члана 356. тог закона прописано је да је дужник одређене ствари, који је ослобођен своје обавезе услед немогућности испуњења дужан уступити повериоцу право које би имао према трећем лицу због настале немогућности. У конкретном случају то значи да даваоцу издржавања (повериоцу из уговора о доживотном издржавању) се уступа право које би прималац издржавања (дужник из уговора о доживотном издржавању) имао према трећем лицу (кориснику експропријације). Из тог разлога, накнада за експроприсану непокретност не улази у састав заоставштине покојног ДД и тужиља не може основано тражити исплату новчаног износа који одговара величини њеног наследног удела.

Из изнетих разлога, одлука у изреци донета је на основу члана 416. став 1. ЗПП.

На основу одредби чланова 165. став 2, 153. и 154. ЗПП, тужиља је обавезана да туженом, који је постигао успех у ревизијском поступку, надокнади опредељене трошкове. Досуђени износ састоји се од награде за састав ревизије од 22.500,00 динара,

судске таксе на ревизију од 110.302,00 динара и судске таксе на ову одлуку од 165.453,00 динара.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић